

kretanje svamosvesti ka sebi. Kretanje je kretanje samo u delokrugu samosvesti, samo u delokrugu prisutnosti svesti sebi.

Ako ponavljanje nije posredovanje onda razlog tome počiva u činjenici da kretanje dolaženja u biće unutar posredovanja nije mišljeno originalno, već je pounutrašnjeno u svest i kretanje ima vlastito biće samo za svest. Tj. Konstantin želi reći da je kretanje trenutak transcedencija, a ne imanencija svesti. Posredovanje, po Konstantinu, upravo nastoji da transcedenciju kretanja učini iluzornom, da promenu i kretanje misli u pogledu na svest. U pogledu na prethodno zadatak dela *Ponavljanje* jeste da učini na eksperimentalan način vidljivom transcedenciju kretanja, tj. da pokaže vremenitost kao samu stvarnost, sa one strane pitanja da li Konstantin to zaista i uspeva da provede ili neuspeva.

Sećanje i ponavljanje kao kategorije egzistencije

Do sada smo govorili o ponavljanju donekle sa čisto pojmovne strane. Međutim, ponavljanje je pre svega kategorija egzistencije, tj. upućuje na odnos slobode spram same sebe kao što to sam Konstantin tvrdi. Dakle, izvesna samorelacija je imenovana ponavljanjem. Ranije smo postavili pitanje da li je sloboda u stanju da sebe zadrži. Po Fihteu zadatak je da se ontološka sloboda sačuva uprkos konačnosti ljudskog bića, i u tom smislu ona je večni zadatak. I sam tekst *Ponavljanja* govori o slobodi na ontološkom nivou, ali pitanje postavlja još radikalnije.

Naime, tekst *Ponavljanja* otvara mogućnost da sloboda nije mišljenja kao čitsto postavljanje, čisti temelj, već da upućuje na nešto što joj prethodi. Šta ako sloboda nije poreklo, već takoreći posledica, šta ako ono što omogućuje slobodu jeste nešto transcedentno. Ako tako stvari stoje, onda moderna filozofija utemeljena na moći subjekta da sebe samog postavi mora pasti. Interes za